

Tecvidin mahiyeti

Selin Bey: “Kur’ân-ı Kerîm’i tecvidli okumak daha doğru ve makbulse Kur’ân neden tecvidli inmedi? Ben tecvidsiz okuyarak Kur’ân’a yanlış manalar mı yüklüyorum?”

Tecvidin Tanımı:

Tecvid, Kur’ân’ı okurken harflerin hakkını vermek, harfleri mahreç ve aslına uygun olarak okumak demektir. Cebrail (as) Kur’ân’ı ayet âyet indirirken nasıl okumuşsa, harflerin boğazdan çıkış biçimlerini nasıl göstermişse, harfleri hangi gırtlak, hançere, boğaz ve ağız sesi ile okumuşsa, Peygamber Efendimiz’e (asm) Kur’ân’ı vahy ederken nasıl kıraat etmişse, bütün bu okuyuş ve kıraat biçimleri Tecvid kuralları olarak tespit edilmiş ve bir araya toplanmıştır.

Yani “Tecvid” adı altında öğretilen okuyuş kuralları Hazret-i Cebrail’den (as) Peygamber Efendimiz’e (asm) intikal eden en güzel okuyuş biçimlerinden ve kurallarından başka bir şey değildir. Demek tecvid kuralları harici kurallar değildir. Bilakis, Kur’ân tecvid kuralları ile nazil olmuştur. Bunu yine Kur’ân’dan öğreniyoruz: “Biz onu senin kalbine iyice yerleştirmek için böyle yaptık. O’nu tertil üzere indirdik.”¹ Bir diğer ayette Cenab-ı Hak Kur’ân’ı tecvid üzere okumayı şöyle emreder: “Kur’ân’ı açık açık, tâne tâne, tertil ile oku.”²

Ayetlerde geçen tertilin ne olduğu sorulduğunda Hazret-i Ali (ra) şöyle cevap vermiştir: “Tertil, harflerin tecvidini, sıfatlarını, okuyuş biçimlerini, mahreç özelliklerini ve vakıfları bilerek okumak demektir.”

Tecvidin Kuralları:

Kur’ân’ı okurken anlam bozulmasına sebep olmayacak kadar tecvid bilmek ve uygulamak her Müslüman için vaciptir. Hazret-i Enes (ra) diyor ki: “Hazret-i Peygamber’in (asm) Kur’ân okuyuşu medli (uzatılacak yerlerde uzatmalı) ve tertil üzere idi (tecvidli bir okuyuştu). Besmeleyi okurken, Bismillâh’ı, Er-Rahmân’ı, Er-Rahîm’i med ederek (uzatarak) okurdu.”³

Her tecvid kuralı hüküm olarak aynı şiddette değildir. Sünnet olan kurallar vardır, vacip olan kurallar vardır. Tecvid ilminde iki türlü vacip vardır:

1-Yapılmadığında anlam bozulmasına sebep olan, harflerin öz yapılarını değiştirmemek için uyulması zorunlu olan vacip. Mesela, Fatiha Suresinde ve birçok surede geçen “EL-RAHMAN” kelimesini, yazıldığı biçimde okumak kelimenin öz yapısına uygun düşmez. Bu kelimeyi “ER-RAHMAN” biçiminde okumak, yani L harfini okuyuştan kaldırmak vaciptir.

2-Yapılmadığında anlam bozulmasına sebep olmayan, fakat Kur’ân’ın okuyuş biçimini güzelleştiren vacip. Mesela Kur’ân’ı (Tecvid literatürüne göre) ihfa, idğam ve izhar ile okumak vaciptir. Medd-i Muttasıl, yani tek kelime içindeki medleri en az 3 en çok 5 elif miktarı uzatarak okumak vaciptir.

Medli okunan kelimelerde hiç med yapılmazsa kelime tahrif olur, yani kelime kökten bozulur. Kelime kökten bozulunca, anlam da zarar görür. Fakat med yapılır, ama, uzunluğu ayarlanamaz ise kelime kökten bozulmaz. Yani dört elif miktarı uzatılması vacip olan bir kelimeyi hiç uzatmadan okursak kelimeyi tahrif etmiş oluruz. Fakat 2 elif miktarı uzatarak okumakla kelimeyi kökten bozmuş olmayız. Dolayısıyla bu durumda anlamı da bozulmaz.

Tecvid Bilmeyenin Okuması

Kur’an’ı bilmeyerek yanlış ve tecvidsiz okumakla günahkâr olmayız.

Allah hiç kimseye güç yetiremediğı bir teklif yüklememiştir. Kiři, gerek dilindeki bir konuşma özründen dolayı, gerekse kendisine öğretecek bir kimse veya imkân bulamadığından dolayı tecvidi öğrenememişse Allah katında mazurdur, mesul değıldir. Bilakis Peygamber Efendimiz (asm), “Kur’an’ı zorlandığı halde kekeleyerek okuyana iki kat sevap vardır”⁴ buyuruyor.

Bu durumda, öğrenebildiğı kadar öğrenmesi, öğrenebildiklerini uygulaması kişiye inşallah yeterlidir.

Fakat elinde öğrenme ve uygulama imkânı olduğı halde sırf ihmalkârlıktan dolayı öğrenmeyen veya öğrenip unutan, ya da bildiğı halde Kur’ân’ı tecvid üzere okumayanlar mesuldürler.

Dipnotlar:

- 1- Furkan Sûresi, 25/32,
- 2- Müzemmil Sûresi, 73/4,
- 3- Buharî, 6/112,
- 4- Buharî ve Müslim